

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Krzysztof Strzelczyk (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku P. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W.
przy uczestnictwie D. B. i S. B.
o zasiedzenie służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 14 listopada 2019 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 1 marca 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

**uchyła zaskarżone postanowienie w części oddalającej
apelację (pkt II) oraz rozstrzygającej o kosztach postępowania
apelacyjnego (pkt III) i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania, pozostawiając
temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 1 marca 2018 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację wnioskodawcy P. sp. z o.o. z siedzibą w W. z udziałem D. i S. B. od postanowienia Sądu Rejonowego w Ś. z dnia 11 października 2017 r., którym oddalono wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu i orzekł o kosztach postępowania.

Postanowienie Sądu Okręgowego zaskarżył w całości skargą kasacyjną wnioskodawca. Zarzucił naruszenie przepisów prawa procesowego, t.j. art. 187 w zw. z art. 126 § 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.; art. 321 § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., a także art. 232 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Opierając się na tych podstawach skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Rejonowy uznał za zasadne oddalenie wniosku P. Sp. z o.o. o stwierdzenie zasiedzenia na rzecz jej poprzednika prawnego – P. S. A. służebności gruntowej odpowiadającej swą treścią służebności przesyłu polegającej na nieograniczonym w czasie prawie korzystania z urządzeń przesyłowych gazociągu (...) relacji B. – G. przebiegającego przez teren działek nr 4/4 i 5/4 oraz 9/4 w Z. obejmującej uprawnienie do przesyłania gazu, prawo przechodu i przejazdu do urządzeń przesyłowych celem usunięcia awarii, a także wykonania prac konserwacyjnych, rozbiórkowych, modernizacyjnych i remontowych urządzeń przesyłowych, w zakresie niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania elementów gazociągu. Wedle Sądu pierwszej instancji, podstawą oddalenia wniosku był brak wykazania, że poprzednik prawny wnioskodawcy w sposób nieprzerwany posiadał służebność, o której stwierdzenie zasiedzenia toczy się postępowanie. Wedle tego Sądu brak było dowodu na przejście posiadania służebności po 1 lutego 1989 r. ze Skarbu Państwa – dotychczasowego posiadacza, na rzecz poprzednika prawnego wnioskodawcy, gdyż Sąd uznał, że do wykazania przejścia posiadania nie jest wystarczająca zmiana przepisów, a konieczne jest późniejsze ustalenie przeniesienia posiadania w postaci decyzji lub umowy. W apelacji wnioskodawczyni kwestionowała takie założenie wskazując, że do przejścia posiadania na poprzednika prawnego wystarczająca była zmiana przepisów prawa.

Sąd Okręgowy oddalił apelację wnioskodawcy. Wskazał, że analiza treści wniosku nie pozwala w istocie ustalić, jaka jest treść służebności, której nabycia przez zasiedzenie domagała się wnioskodawczyni. W szczególności wskazano, że wbrew wymaganiu art. 187 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. nie wskazano, jakie mają być granice przedmiotowej służebności. Wedle Sądu Okręgowego wnioskodawczyni nie określiła granic pasa ochronnego, co uniemożliwiło ocenę granic służebności. Wskazano także, że wnioski dowodowe wnioskodawcy miały na celu jedynie ustalenie przebiegu gazociągu, a nie ustalenie stref ochronnych. Sąd Okręgowy powołał się też na wynikający z art. 321 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c., zakaz orzekania ponad żądanie zgłoszone we wniosku.

Powyższe stanowisko Sądu Okręgowego nie jest zasadne. Kwestia wymagań wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej

odpowiadającej treścią służebności przesyłu nie została jak dotąd precyzyjnie określona ani w ustawie ani w orzecznictwie sądowym. Zastosowanie znajdują zatem ogólne przepisy: art. 511 § 1 i art. 187 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Według art. 511 § 1 wniosek o wszczęcie postępowania powinien czynić zadość przepisom o pozwie, z tą zmianą, że zamiast pozwanego należy wymienić zainteresowanych w sprawie. Zgodnie zaś z art. 187 § 1 pkt 1 pozew, a wniosek w postępowaniu nieprocesowym powinien zawierać dokładnie określone żądanie. Według Sądu Okręgowego w rozpoznawanej sprawie żądania takiego nie było, gdyż wnioskodawca nie wskazał pasa strefy ochronnej wokół rurociągu gazowego. Pogląd taki nie wynika jednak z żadnych obowiązujących przepisów prawa. Dokładnie określone żądanie to takie, które umożliwia jego identyfikację i odróżnienie od innych żądań tego samego typu. Wnioskodawca w niniejszej sprawie określił precyzyjnie służebność gruntową, którą miał nabyć przez zasiedzenie. Wskazał, że jest to służebność odpowiadająca treści służebności przesyłu polegająca na nieograniczonym w czasie prawie korzystania z urządzeń przesyłowych gazociągu (...) relacji B. – G. przebiegającego przez teren działek nr 4/4 i 5/4 oraz 9/4 w Z. obejmująca uprawnienie do przesyłania gazu, prawo przechodu i przejazdu do urządzeń przesyłowych celem usunięcia awarii, a także wykonania prac konserwacyjnych, rozbiórkowych, modernizacyjnych i remontowych urządzeń przesyłowych, w zakresie niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania elementów gazociągu. Jak wynika z twierdzeń wnioskodawcy zakres wskazanych uprawnień i obowiązków właścicieli nieruchomości wynikał z dotychczasowego sposobu korzystania ze służebności. Niewątpliwie inne wymaganie formalne powinien spełniać wniosek o ustanowienie służebności przesyłu, gdyż wtedy należy precyzyjnie określić przebieg linii przesyłowej, która jeszcze nie istnieje i ukształtować prawa i obowiązki przedsiębiorcy przesyłowego i właściciela nieruchomości. Inaczej jednak jest, gdy chodzi o zasiedzenie służebności czynnej, która polega na korzystaniu z nieruchomości w określony sposób. W takim wypadku wnioskodawca powinien wskazać, w jaki sposób służebność była wykonywana i na czym polegała. Zakres wniosku jest w praktyce determinowany już istniejącym przebiegiem linii przesyłowej i dotychczasowym korzystaniem z tej służebności przez uprawnionego. Oznacza to, że zadaniem sądu rozpoznającego taki wniosek jest ustalenie, czy rzeczywiście wskazane przez wnioskodawcę podmioty korzystały w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej na której znajdują się urządzenia służące do doprowadzania gazu i czy upłynął termin niezbędny do stwierdzenia zasiedzenia.

W niniejszej sprawie z uzasadnienia Sądu Okręgowego nie wynika, czy uznał on, że wnioskodawca nie wykazał przesłanek do stwierdzenia zasiedzenia służebności w granicach wskazanych we wniosku, czy też to braki formalne wniosku uniemożliwiały jego uwzględnienie, bez względu na zakres poczynionych ustaleń. Nie można jednak zgodzić się z poglądem, że w przedmiotowej sprawie

wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu nie spełniał wymagań formalnych skoro określał zarówno nieruchomości, której służebność dotyczy, przebieg linii przesyłowej oraz wskazywał treść praw i obowiązków przedsiębiorcy i właściciela nieruchomości, która miała zostać obciążona.

Wskazanie pasa ochronnego nie stanowi obligatoryjnego warunku wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu, jak też wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu. W przypadku sieci gazowych zasady ustalania stref ochronnych reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki z 26.04.2013 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać sieci gazowe i ich usytuowanie (Dz.U. poz. 640). Jak wynika z § 1 pkt 1 rozporządzenia jego przepisy stosuje się przy projektowaniu, budowie, przebudowie sieci gazowej służącej do transportu gazu ziemnego. Są to zatem przepisy odnoszące się do tworzenia infrastruktury gazowej i jej eksploatacji mające charakter norm prawa publicznego. Nie ma zatem potrzeby, aby w postanowieniu o stwierdzeniu zasiedzenia konieczne było każdorazowe wskazywanie szerokości i zakresu strefy ochronnej, jeśli przedsiębiorca we wniosku o stwierdzenie zasiedzenia o to nie wnosi i w konkretnym przypadku brak podstaw do tworzenia takiej strefy. Jak wynika z rozporządzenia potrzeba tworzenia strefy ochronnej wynika z ukształtowania terenu oraz przebiegu linii gazowej, co sprawia, że musi być oceniana przez pryzmat określonego stanu faktycznego. Wadliwie zatem Sąd Okręgowy zinterpretował art. 187 § 1 pkt. 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. uznając, że brak wskazania pasa ochronnego sprawia, iż nie jest możliwe zidentyfikowanie treści służebności gruntowej, o której zasiedzenie wniesiono. Nie poczyniono dotąd żadnych ustaleń faktycznych, które prowadziłyby do wniosku, że konieczne jest określenie strefy ochronnej ze względu na przebieg i sposób eksploatacji gazociągu.

Z tego względu wadliwe było oddalenie wniosku z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.).